

NORGES BONDELAG

Til parlamentariske ledere for

Høyre, Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti

Stortinget

Postboks 1700 Sentrum

0026 Oslo

15.01.2020

Ulveforliket fra 2016 gjennomføres ikke av Regjeringen – nå må Stortinget stille skjerpede krav!

På nyttårsaftnen, bare timer før lisensjakten på ulv innenfor ulvesona skulle starte, vedtok Klima- og miljødepartementet å overprøve rovviltnemdenes lisensfellingstiltak om uttak av tre ulveflokker (Mangen-, Letjenna- og Rømskogreviret). I stedet ble det åpnet for felling av kun én flokk, Letjennareviret, med inntil 6 dyr. Dette skjedde til tross for at ulvebestanden ligger langt over det vedtatte bestandsmålet. Vedtaket har vakt kraftige reaksjoner blant befolkning, jegere, beitebrukere og andre som er berørte av dagens høye ulvebestand. Når omgjøringsvedtaket først kom ettermiddagen før lisensjakta skulle starte har det i tillegg forgjeves blitt lagt ned hundrevis av timer i jaktforberedelser.

Dette er tredje året på rad at rovviltnemdenes vedtak blir overprøvd og redusert. Dette viser med all tydelighet at den sittende regjering ikke har til hensikt å oppfylle det såkalte «ulveforliket» som ble vedtatt av Stortinget våren 2016. Stortinget har vedtatt et bestandsmål på 4-6 ynglende flokker, og i dag er dette tallet på minst 8. Ulvebestanden har ligget høyt over bestandsmålet hvert år siden det ble vedtatt.

Våre organisasjoner ber nå om at stortingsflertallet som sto bak ulveforliket i 2016 tar grep og sikrer at vedtatt politikk følges opp ved å vedta følgende krav:

NORGES BONDELAG

- 1) Klima- og miljøministeren må redegjøre for årsaken til at bestandsmålet for ulv ikke etterleves. Det er behov for en klargjøring av hvorvidt dette skyldes departementets egen skjønnsutøvelse eller forhold ved selve lovverket. Statsråden må også redegjøre for grunnlaget for å overprøve rovviltnemdenes skjønnsutøvelse i disse sakene, og for sitt syn på terskelen for å overprøve dette skjønnet.**

Distriktsbefolkningen i de ulveutsatte områdene lider en unødvendig høy belastning på grunn av den manglende oppfølgingen av bestandsmålet for ulv, konflikten eskalerer og situasjonen er sterkt skadelig for tilliten til myndighetene på miljøområdet. Både vinteren 2017 og 2019 var det store demonstrasjoner i Oslo grunnet disse vedtakene, der den siste samlet nærmere 10 000 mennesker. Stortinget må nå følge opp dette ved å stille skjerpede krav til regjeringens oppfyllelse av bestandsmålet.

For tredje året på rad overprøver departementet rovviltnemndenes vedtak fattet med hjemmel i naturmangfoldloven (Nml.) § 18. Etter bokstav c kan det vedtas lisensfelling dersom det foreligger «offentlige interesser av vesentlig betydning» som taler for felling. Stortinget ga i Innst 257 L flertallsmerknader til hvilke hensyn som kan vektlegges etter bokstav c. Ut fra disse merknadene er det klart at det i stor grad vil bero på skjønn om vilkåret i bokstav c er oppfylt.

Lisensfellingsvedtak fattet av rovviltnemnder som innehar betydelig lokalkunnskap sikrer lokal forankring av rovviltforvaltningen, og skal på denne måten sikre tillit til vedtakenes innhold. Dette er igjen ment å virke konfliktdepende. Formålet bak opprettelsen av rovviltnemndene svekkes, og konfliktnivået øker når departementet gjentatte ganger griper inn i de sidene av rovviltnemndenes vedtak som er utpreget skjønsmessige. Det bør være en høy terskel å overprøve rovviltnemndenes skjønnsutøvelse. Departementet synes imidlertid å legge til grunn en lavere terskel for å gripe inn i skjønnsutøvelsen enn hva formålet bak opprettelsen av rovviltnemndene skulle tilsi.

- 2) Klima- og miljødepartementets forslag om en uavhengig klagenemd for rovviltforvaltningen må avvises. Rovviltforvaltningen skal være underlagt politisk styring og kontroll, og statsråden skal være ansvarlig overfor Stortinget på rovviltfeltet.**

Klima- og miljødepartementet sendte sommeren 2019 forslag til flere ulike endringer i rovviltforvaltningen på høring. Ett av forslagene var å opprette en egen, uavhengig klagenemd som skal behandle de fleste klagesaker på rovviltområdet i stedet for Klima- og miljødepartementet. Som bakgrunn for forslaget oppgir departementet mangel på tillit til vedtak fattet av instansene i rovviltforvaltningen, samt at disse sakene beslaglegger mye ressurser, spesielt i Klima- og miljødepartementet. Forslaget om å opprette en uavhengig klagenemd vil kreve endringer i naturmangfoldloven.

Stortingets mulighet for å styre rovviltpolitikken vil bli vesentlig svekket dersom det opprettes en slik klagenemd. Stortinget vil i mindre grad enn i dag kunne ansvarliggjøre sittende regjering, og forslaget innebærer i praksis en «avpolitisering» av rovviltfeltet. Dette er et brudd på grunnleggende demokratiske prinsipper, og det er grunn til å tro at tilliten til beslutningene vil svekkes fremfor å styrkes av en slik forvaltningsmodell. Det er også en klar risiko for at et økt antall saker vil havne for domstolene. Forslaget har vært ute til høring, og så godt som alle høringsinstanser går imot forslaget.

- 3) Ansvar for rovviltforvaltningen overføres til Landbruks- og matdepartementet.**

For å løse Klima- og miljødepartementets utfordringer med tillit og ressursbruk på dette området foreslår vi isteden at rovviltfeltet overføres til Landbruks- og matdepartementet. Gjennomføringen

av rovviltpolitikken har i all hovedsak konsekvenser for beitenæringen, reindriftsnæringen og forvaltningen av hjorteviltbestandene. Alle disse tre forvaltningsområdene er i dag underlagt Landbruks- og matdepartementet. Den todelte målsettingen i rovviltforvaltningen innebærer at det skal sikres en bærekraftig forvaltning av rovdyra, samtidig som hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser ivaretas. Disse hensynene skal være likestilte, og tilsier at dette feltet like gjerne kan ivaretas av Landbruks- og matdepartementet. Ved en slik omlegging vil den nødvendige politiske styringen og kontrollen med rovviltfeltet opprettholdes.

- 4) **Det nedsettes et uavhengig utvalg som skal utrede de faktiske og økonomiske konsekvensene av ulvebestanden for befolkningen i ulvesonen. Utvalget skal også legge frem forslag til mulige kompensasjonsordninger som sikrer full erstatning for rettighetshavere som har et økonomisk tap på grunn av ulvesona, herunder tap tilknyttet tapte jakt- og beiterettigheter, samt andre belastninger.**

De samlede konsekvensene av ulvesonen har aldri blitt gjennomgått eller utredet, hverken i forbindelse med opprettelsen av den, ved evalueringen av den (Ulvesoneutvalgets rapport til Miljøverndepartementet 2012) eller ved videreføringen av sonen (vedtatt i Innst 330 S (2015-2016)). Regjeringen har heller ikke fulgt opp flertallsvedtaket i samme innstilling (vedtak 770) om å legge frem en utredning av mulige økonomiske ordninger for tap av eventuelle rettigheter eller belastninger innenfor ulvesonen. I stedet ble det opprettet en ordning med konfliktdempende midler til kommuner med ulverevir, noe som ikke sikrer erstatning til de rettighetshavere som har hatt et økonomisk tap som følge av opprettelsen av ulvesona

Det er behov for en grundig gjennomgang av konsekvensene for befolkning, folkehelse, jakt og jaktbasert næring i sona. Tap knyttet til beiterettigheter og jaktrettigheter må kartlegges og tallfestes. Vi ber om at det nedsettes et uavhengig utvalg som får ansvaret for å gjennomføre en slik utredning.

Utvalget skal definere hvilke områder man trenger mer kunnskap om, og innhente denne kunnskapen gjennom forsknings- og utredningsarbeider. Utredningen skal danne grunnlag for fremtidige vurderinger av hjemmelsgrunnlaget for felling av ulv, og for en egen sak om kompensasjonsordninger som legges frem for Stortinget.

- 5) **Det stilles skjerpede krav til rovviltnemdenes sekretariat. Rovviltnemdenes instruksjonsmyndighet ovenfor eget sekretariat må tydeliggjøres i veilederen til rovviltforskriften. Sekretariatet skal hvert år, i forkant av rovviltnemdenes behandling av kvote for lisensfelling av ulv, gjøre en vurdering av den samlede belastningen den norske delbestanden av ulv medfører for distriktpolitiske hensyn, og i hvilken grad dette oppfyller kriteriene i Nml. §18, første ledd bokstav c for å tillate lisensfelling. Sekretariatene skal på samme måte gjøre en samlet vurdering av disse hensynene for hver enkelt ynglende flokk.**

I forkant av rovviltnemdenes vedtak om lisensfelling av ulv innenfor ulvesona i 2020 vurderte sekretariatet for rovviltnemdene i sin innstilling til rovviltnemdene det faktiske og juridiske grunnlaget for felling av kun én flokk – Letjennareviret.

Sekretariatet gjorde imidlertid ikke noen tilsvarende vurdering for andre familiegrupper/revir, og gjorde heller ikke noen konkret vurdering av hvor mye Letjen-na-reviret skiller seg fra andre revir i forhold til konfliktnivå. Sekretariatet la heller ikke frem for rovviltnemdene noen vurdering av

hjemmelsgrunnlaget for felling ut i fra den samlede belastningen ulvebestanden som helhet medfører for distriktpolitiske hensyn innenfor ulvesonen.

Vedtaket som ble påklaget ble oversendt departementet etter vedtak i rovviltnemdene 14. oktober. Det er sterkt kritikkverdig at departementet først 6. desember, etter nesten to måneder, anmodet rovviltnemdene om å komme med ytterligere dokumentasjon som grunnlag for klagevedtaket, og at nemdene kun ble gitt en ukes frist på å fremskaffe dette. Dette er en svært urimelig og en høyst uryddig saksbehandling.

For å sikre at rovviltnemdene får et styrket kunnskapsgrunnlag for å fatte sine vedtak, er det nødvendig å presisere ovenfor miljømyndighetene hvilken dokumentasjon og vurderinger sekretariatet skal fremlegge overfor rovviltnemndene.

Dersom den samlede belastningen fra ulvebestanden som helhet innenfor ulvesonen ikke skulle berøre distriktpolitiske hensyn i en slik grad at det danner grunnlag for lisensfelling etter Nml. § 18 første ledd bokstav c, kan det likevel være grunnlag for lisensfelling med utgangspunkt i den belastningen enkeltflokker innenfor deres avgrensede leveområde medfører. Det er derfor nødvendig å gjøre en tilsvarende vurdering for hver enkelt flokk. Ettersom rovviltnemdenes sekretariat til nå ikke har lagt frem et slikt grunnlag må også dette presiseres ovenfor miljømyndighetene.

Rovviltnemdenes instruksjonsmyndighet ovenfor eget sekretariat må tydeliggjøres i rovviltforskriften med kommentarer. Dersom rovviltnemdene ber sekretariatet om å fremlegge ytterligere dokumentasjon eller faglige vurderinger som grunnlag for vedtak, skal sekretariatene være pliktig til å fremlegge dette så sant det er mulig. Sekretariatene kan i dag synes som de oppfatter at de primært er underlagt fylkesmannens og regjeringens instruksjonsmyndighet, og ikke nemdenes. Det er derfor behov for en tydeliggjøring av fylkesmannens rolle som sekretariat.

6) Klager på vedtak om lisensfelling for alle rovdyrarter skal være avgjort senest én måned før jaktstartsstart.

Gjennomføring av en effektiv og human lisensjakt krever store mannskaper og omfattende forberedelser. Eksempler på dette er brøyting av skogsbilveger gjennom hele høsten, innhenting av grunneiertilatelser, informasjon og koordinering av jegere, samt innkjøp av utstyr og sporing. Vedtak i klagesakene om kvote for lisensfelling har de siste årene vært avgjort kritikkverdig sent, som regel under to uker før jaktstart og rett før julehelgen. Denne vinteren ble avgjørelsen i klagesaken avgjort på nyttårsaften, dagen før jaktstart. Det synes svært unødvendig at departementet skal bruke flere måneder på denne saksbehandlingen. Det er en respektløs opptreden ovenfor den store innsatsen som gjøres av frivillige for å kunne gjennomføre en effektiv bestandsregulering og dermed nå det vedtatte bestandsmålet. Svært mange timers arbeidsinnsats og store påløpte kostander er forgjeves når vedtaket om felling ble omgjort bare noen timer før jakta skulle igangsettes. Dette skaper stor frustrasjon blant jegere og befolkning i ulvesonen og forårsaker en ytterligere svekkelse av tilliten til miljømyndighetenes rovdyrforvaltning

For å hindre at dette gjentar seg må det stilles krav om at departementet ferdigbehandler klagesakene på lisensfellingsvedtak senest en måned før jaktstart. Dette bør nedfelles i rovviltforskriften og gjelde for lisensfelling av alle store rovdyrarter.

Spørsmålene knyttet til forvaltning av ulv berører og opptar svært mange i de belastede områdene fordi ulvebestanden legger begrensninger på deres hverdagsliv og næringsutøvelse. Vi forventer at flertallspartiene fra ulveforliket i 2016 forstår hvilke alvorlige konsekvenser den mangelfulle

